

PRAV NIČ VZOREN »VZOR«

Še ne tako davno je pri Prešernovi družbi v Ljubljani izšel »VZOR«, eden pomembnejših romanov vidnega ustvarjalca modernega nemškega romana Siegfrieda Lenza. Uvrstitev Lenzovega dela v program ljubljanske založbe zasluži vso pohvalo, žal pa slovenska inačica tega romana ni tisto, kar bi morala biti. Ko se namreč kot bralec lotiš dela v slovenščini, se le stežka prebijaš od strani do strani. Že s prve se nekako ne moreš odlepiti. Stavki so nekam nerazumljivi, megleni in nejasni, pehajo te nazaj, da bi vendarle poiskal rdečo nit. Primerjava z izvirnikom, k njej se zatečeš, ker se megle tudi po ponovnem branju ne razkadijo povsem (je mar tak avtorjev slog, pomisliš), razkriva veliko. Več, kot je očitno že na pogled. Ne ponuja nam zgolj ugotovitve, da Lenzove jasno izražene misli, njegovi sicer dolgi, a pregledni stavki, njegov preprosti izraz, niso posrečeno preleti v slovenščino, marveč kaže na to, da je prevod precej prirejen, ponekod popačen ali kar napačen in pogostoma papirnat. Razčlenili bomo prvo stran in se ustavili pri pomanjkljivostih, ne da bi pri tem ugotavljali, ali je za njih krivo osnovno neznanje ali naglica ali pa zgolj neprizadevnost pri iskanju primernih prevajalskih rešitev; tudi ob slogovne elemente se ne bomo spotikali.

In če bomo naleteli na povsem togo, skoraj dobesedno prevajanje na eni strani in na razkošno samovoljnost na drugi, obenem našli misli, ki jih v izvirniku ni, in zaman iskali tiste, ki tam so, bomo nemara družno ugotovili, da je prevajalec opravil z levico, za kar bi mu komaj zadoščala desnica.

»Langsam, langsam; sie können doch nicht auf einmal da sein.«

To je prvi stavek v pripovedi. V slovenščino ga je mogoče prevesti na različne načine. Ta, ki ga je uporabil prevajalec, sam po sebi ni napačen:

»Počasi, počasi; saj vendar ne morejo biti kar nenadoma tu.«

V slabo mu moramo šteti, da se suženjsko drži izvirnika in da v slovenščini učinkuje togo, da Slovenci preprosto tako ne rečemo. In še nekaj: pogosto rabljena beseda, običajna oblika sporočanja in običajna stavčna struktura v izvirniku zahtevajo pogosto rabljeno besedo, običajno stavčno strukturo in običajno obliko sporočanja v prevodu; in narobe: redke tovrstne oblike v izvirniku narekujejo bolj 'eksotično' izbiro besed, zvez in stavkov. Lahko ugotovimo, da bi bilo misel nemškega stavka težko izraziti preprosteje, kot je to storil Lenz, in da bi se bilo po slovensko težko izraziti bolj okorno, kot je to storil prevajalec. Da ne bi samo kritizirali, predlagajmo nekaj možnosti. Izbira prave med njimi in kajpak med tistimi, ki nam niso prišle na um, je odvisna od mnogih dejavnikov, na primer od avtorjevega sloga, značaja pripovedi, junakov, časa dogajanja itd.

»Počasi, počasi; tako na mah se že ne bodo prikazali.«

»Počasi, počasi; saj ne morejo zrasti iz zemlje.«

»Počasi, potrpite vendar; kar tako jih že ne bo.«

»Počasi, počasi; ko da bi mogli pasti z neba.«

»Počasi, počasi; saj ne morejo sem kar na vrat na nos.«

»Počasi, počasi; ta hip pa res še ne morejo biti tu.«

...
Dodajmo še, da smo se pri izbiri besed namerno izognili hrvaški izposojenki 'nenadoma'.

»Saj se vendar ne morejo kar tako, po naključju, prikazati na čadastem, novembrskem peronu ali pa se docela nepripravljeno znajti v tistem žalostnem, od zidarskega odra ujetem hotelu, kot da so prišli s paketno pošto.«

Tako je prevajalec prevedel drugi stavek, ki se v izvirniku glasi:

»Sie können doch nicht wie zufällig auf einem dunstigen, novemberlichen Bahnsteig ankommen oder sich unvorbereitet in dem trüben, von einem Leitergerüst gefangesetzten Hotel vorfinden, als wären sie mit der Paketpost eingetroffen.«

Lotimo se najprej tistega, kar najbolj moti. Namesto ... » se docela nepripravljeno znajti ... » bi bilo bolje:

... »se nepričakovano znajti ... » ali ... »se nepripravljeni znajti ... » ali ... »se presenečeni znajti ... »
... »v tistem žalostnem, od zidarskega odra ujetem hotelu ... »

V tem delu stavka je marsikaj zelo vprašljivo. Kazalnega zaimka »tistem« recimo v izvirniku ni, hotel ni žalosten, marveč mračen, mrk (trüb) in pasivna konstrukcija ... »od zidarskega odra ... » je tako dobesedno nemška, da ni prijetna za ušesa. Že zaradi samega načela običajnosti, ki smo ga že omenjali, bi bilo precej bolje preprosto reči: ... » v hotelu, ujetem v zidarski oder ... »

Do neke mere dopustno bi bilo:

... »v mračnem, v zidarski oder ujetem hotelu ... »

Toda s tem smo v neposredni bližini ponovili enaka predloga, kar ne učinkuje posebej estetsko.

Namesto ... »s paketno pošto ... » bi bilo bolje »v paketih ... ». Žal za 'paket' še nimamo pomensko enakovredne slovenske besede oziroma se nam je ni posrečilo najti.

... »kot da so prispeli v ovojih/omotih/zavojih/zvitkih. ... » bi bralcu povedalo premalo. Torej ne moremo za vsako ceno vztrajati pri slovenskem izvoru besed. Razumljivost sporočila je namreč primarna.

Omenimo še »naključje«, ki ga je prevajalec brez vzroka posebej poudaril, čeprav govori izvornik drugače.

Ne torej: ... kar tako, po naključju, ... marveč:

... »kakor po naključju ... ».

»Man kann ihnen doch nicht die Mühsal der Annäherung erlassen, sie einfach nur hineinstossen in den mit Waffen überladenen Tagungsraum und sie dann vorzeigen bei zäh richtender Beschäftigung – in dieser Stadt, die selbst über jeden richtet, der sich in ihr aufhält.«

Prevajalec:

»Tudi ni mogoče kar tako spregledati stiske, ki se jih bo lotila, ko se bodo seznanjali, jih enostavno porinili v sejno dvorano, prenatrpano z orožjem, in jih zatem pokazati ob strogo usmerjenem delu – v tem mestu, ki samo usmerja vsakogar, kdor se mudi v njem.«

Pojdimo po vrsti:

Odvisnikov ... »ki se jih bo lotila, ko se bodo seznanjali. ... » v izvirniku ni. Prevajalec je z njima nadomestil nemško zvezo »stiska približevanja« ali »približevalna stiska«, ki je kajpak ni mogel posloveniti dobesedno, kot jo navajamo. Ali bi bil zares potreben prevelik miselni napor, če bi iskal rešitev v ustreznější samostalniški zvezi in se na primer dokopal do »tesnobe pred prihodom«? Namesto: ... »jih enostavno poriniti. ... » bi bilo bolje: ... »jih preprosto potisniti ... ». 'Enostavno' je namreč preveč podobno 'Jednostavnemu', namesto 'poriniti', ki je po zgledu 'riniti se' rahlo negativno obarvan, pa bolj ustreza pomensko nevtralnější 'potisniti'.

Tudi ... »prenatrpana z orožjem ... » je vprašljiv prevod. Če bi namreč prevajali dobesedno, bi morali zapisati, da je bila sejna soba preveč naložena z orožjem. To pa pomeni, da je bila preprosto 'natrpana' in ne 'prenatrpana'. Predpona je torej povsem odveč. Se zmeraj pa se ne strinjamo z izbiro izraza. 'Natrpanost' namreč hkrati s stanjem, ki ga izraža, vključuje tudi nezadovoljstvo do tega stanja. Preveč »čustven« izraz torej. Boljše je »preobložena z orožjem«, ker je prav mogoče, da orožje visi na stenah.

Sledi okorno izražena misel: ... »in jih zatem pokazali ob strogo usmerjenem delu ... ». Zakaj 'jih ne bi predstavili ali prikazali ... '? V zadnjem delu stavka pa ne gre samo za nerodno izražanje, marveč že za napačen prevod. Avtor želi namreč povedati, da mesto *presoja* vsakogar, ki se v njem mudi, prevajalec pa pravi, da mesto usmerja vsakogar ... V dobro mu lahko štejem, da je skušal po avtorjevem zgledu ohraniti analogijo med 'strogo usmerjenim delom' in 'mestom, ki samo usmerja vsakogar', »analogijo *usmerjanja*«, torej. To se mu je sicer posrečilo, vendar za ceno napačnega prevoda. In kako bi lahko združil oboje? Na primer:

... »in jih zatem predstaviti pri togem, *presojajočem* delu – v mestu, ki samo *sodi (presoja)* vsakogar ... »

Sledi dolg stavek:

»Und sie können doch auch nicht, einmal ins Schwerefeld von Hamburg geraten, in schroffer Umzäunung vorgeführt werden, so als gäbe es hier nur sie und ihre bemessene Aufgabe, denn wer hier ankommt mit Aufträgen, Plänen, Bereitschaften, wird unwillkürlich gemessen, wird ausgespielt und verglichen – also auch er, auch Valentin Pundt, dieser mächtige, steife Mann mit dem scheitellosen Haar, den eine Rolltreppe hochbaggert in die Halle des Hauptbahnhofs.«

Prevajalec:

»In prav tako jih ni mogoče, ko se bodo končno znašli v težnostnem polju Hamburga, spraviti za ostro ograjo, kajti vsakogar, ki pride sem z naročili, načrti, s pripravljenostjo, da bi nekaj napravil, bodo nehote premerili, izigrali, primerjali – torej tudi njega, Valentina Pundta, močnega, trdega moža z nazaj počesanimi lasmi, ki ga tekoče stopnice zdaj nosijo navzgor v dvorano glavnega kolodvora.«

Pojdimo po vrsti: Glagolski čas je v izvirniku enoten, po obliki sedanjí, po smislu prihodnji. Prevajalec ga je brez potrebe menjaval.

Torej: ... »In prav tako jih ne bo mogoče, ko se bodo ...« ali pa:

... »In prav tako jih ni mogoče, ko se končno znajdejo ...«

Namesto prevajalčevega 'izuma': ... »jih spraviti za ostro ograjo ...«, je bil avtor zapisal: ... »jih prikazati za ostro(?) ograjo ...« Naslednji odvisnik: ... »so als gäbe es hier nur sie und ihre bemessene Aufgabe ...« (kot bi bili tukaj sami s svojo odmerjeno nalogo) je prevajalec spregledal ali pa ga je nemara namenoma izpustil. Vsekakor bi bilo za to težko najti zadovoljivo opravičilo. Do konca tega precej dolgega stavka je še nekaj napak in nedoslednosti. Namesto: ... »s pripravljenostjo, da bi nekaj napravil ...« preprosto »z vneto (mit Bereitschaften)«. Namesto: ... »vsakogar bodo nehote premerili, izigrali, primerjali ...« lahko uporabimo manj papirnato zvezo: ... »vzeli na muho, pretipali in izigrali ...« Sploh pa ni res, da bi bil junak počesan nazaj, kot trdi prevajalec, marveč je samo na temenu plešast (mit dem scheitellosen Haar).

In še zadnji stavek, ki mu namenjamo pozornost:

»Es wird gleich zugegeben: dieser Mann, der im dünnen Licht der Halle zögert, der sich gleich zum falschen Ausgang wenden wird – in einer Hand einen Lederkoffer, in der anderen eine fleckige, schwere Aktentasche: Valentin Pundt, der in seiner Jugend Beckmann begegnet ist und prompt von ihm gemalt wurde – NORDDEUTSCHER LEHRER –, er ist einer der drei Sachverständigen, die im Auftrag eines Arbeitskreises der Kulturministerkonferenz an einem repräsentativen Lesebuch für Deutschland arbeiten; diesmal in Hamburg, in einem nassen November, der alles verschmiert.«

Prevajalec:

»Tako je treba priznati: mož, ki se v skopi svetlobi obotavlja, ne da bi vedel, kam bi se obrnil, a se takoj zatem napoti proti napačnemu izhodu, z usnjenim kovčkom v eni roki, v drugi pa z lisasto, težko aktovko, je Valentin Pundt, ki ga je še mladega, srečal Beckmann in ga v trenutku narisal – SEVERNONEMŠKI UČITELJ – Valentin Pundt, eden izmed treh strokovnjakov, ki po nalogu delovne skupine konference ministrstva za kulturo pripravljajo čitanko; tokrat v Hamburgu, nekega mokrega novembra, ki vse pomaže.«

»Tako je treba priznati ...« ni smiseln prevod. Kot marsikje je prevajalec tudi tukaj pozabil, da je treba previdno izbirati med različnimi pomeni in ne zapisati prvega, ki se ga domisliš. Nemški »zugeben« namreč ne pomeni samo »priznati«, marveč tudi »dodati« in še kaj. Omenjeni začetek stavka je znamenje, da je avtor sklenil uvod in da prehaja k stvari. Potemtakem bi nemškemu ... »es wird gleich zugegeben ...« precej bolj ustrezalo ... »kar takoj dodajmo ...« ali »kar takoj povejmo ...« ali ... »k stvari ...«

Stavek se v prevodu nadaljuje z odvisniki, ki bi jih zamen iskali v izvirniku:

... »Mož, ki se v skopi svetlobi obotavlja, ne da bi vedel, kam bi se obrnil ...« Lenz pravi povsem preprosto: ... »Mož, ki omahuje v medli svetlobi dvorane ...«

Odvečni odvisniki so spravili prevajalca v neroden položaj, da se je moral pozneje v stavku reševati s protivnim priredjem, pojasnjajočimi prislovi in sedanjim glagolskim časom (v izvirniku je prihodnji): ... »a se takoj zatem napoti proti napačnemu izhodu ...« Lenz je namreč zapisal: ... »in se bo zdaj zdaj nameril proti napačnemu izhodu ...«

Če nadaljujemo: ... »z usnjenim kovčkom v eni roki, v drugi z lisasto težko aktovko ...« Najprej: aktovka ni lisasta, marveč popackana. Obenem se ne strinjamo z besednim redom. Predlogi v njem so namreč preveč izpostavljeni. Boljše bi bilo: ... »z usnjenim kovčkom v eni roki, s težko, popackano aktovko v drugi ...«

Slabo je tudi, da omenjeni stavek v prevodu ne teče kot logično nadaljevanje prejšnjih, marveč v njem prevajalec na primer še enkrat predstavlja junaka – Valentina Pundta – ki ga je avtor in sam po njem predstavil že v prejšnjem stavku. Glavni stavek izvirnika namreč govori, da je ta mož, Valentin Pundt, eden treh izvedencev, glavni stavek prevoda pa pravi, da je ta mož Valentin Pundt. Tudi ... »čitanka za vso Nemčijo ...« ne ustreza. Avtor je namreč zapisal »repräsentativna nemška čitanka« in če za »repräsentativna« ni ustreznega slovenskega izraza (ali se nam ga ne posreči najti), lahko čitanka z vso pravico ostane »repräsentativna«. Morda bi ustrezalo »vzorčna«. Namesto: ... »nekega mokrega novembra ...« bi bilo prav: »mokrega (deževnega) novembra« ali »v mokrem (deževnem) novembru«. Dobesedni prevod v tem primeru ustvari potencirano nedoločnost, ki ni v skladu z izvirnikom. Obliki ... »in einem nassen November ... povsem ustreza ...« v deževnem (mokrem) novembru ... », ker je ta oblika po smislu nedoločna. November namreč ostaja časovno neopredeljen.

Zaradi preglednosti dodajmo še primerjavo med izvirnikom, prevodom in našim popravljenim prevodom, ki je še daleč od vsakršne popolnosti, saj je slogovno nedodelan in značajsko še povsem neobrarvan. V njem smo spremenili še marsikaj, kar smo med razčlemba pustili v nemaru.

Izvirnik:

»Langsam, langsam; sie können doch nicht auf einmal da sein. Sie können doch nicht wie zufällig auf einem dunstigen, novemberlichen Bahnsteig ankommen oder sich unvorbereitet in dem trüben, von einem Leitergerüst gefangengesetzten Hotel vorfinden, als wären sie mit der Paketpost eingetroffen. Man kann ihnen doch nicht die Mühsal der Annäherung erlassen, sie einfach nur hineinstossen in den mit Waffen überladenen Tagungsraum und sie dann vorzeigen bei zäh richtender Beschäftigung – in dieser Stadt, die selbst über jeden richtet, der sich in ihr aufhält. Und sie können doch auch nicht, einmal ins Schwerefeld von Hamburg geraten, in schroffer Umzäunung vorgeführt werden, so als gäbe es hier nur sie und ihre bemessene Aufgabe, denn wer hier ankommt mit Aufträgen, Plänen, Bereitschaften, wird unwillkürlich gemessen, wird ausgespielt und verglichen – also auch er, auch Valentin Pundt, dieser mächtige, steife Mann mit dem scheitellosen Haar, den eine Rolltreppe hochbaggert in die Halle des Hauptbahnhofs.

Es wird gleich zugegeben: dieser Mann, der im dünnen Licht der Halle zögert, der sich gleich zum falschen Ausgang wenden wird – in einer Hand einen Lederkoffer, in der anderen eine fleckige, schwere Aktentasche: Valentin Pundt, der in seiner Jugend Beckmann begegnet ist und prompt von ihm gemalt wurde – NORDDEUTSCHER LEHRER –, er ist einer der drei Sachverständigen, die im Auftrag der

Prevod:

»Počasi, počasi; saj vendar ne morejo biti kar nenadoma tu. Saj se vendar ne morejo kar tako, po naključju, prikazati na čadastem, novembrskem peronu ali pa se docela nepripravljeno znajti v tistem žalostnem, od zidarskega odra ujetem hotelu, kot da so prispeli s paketno pošto. Tudi ni mogoče kar tako spregledati stiske, ki se jih bo lotila, ko se bodo seznanjali, jih enostavno poriniti v sejno dvorano, prenatrpano z orožjem, in jih zatem pokazati ob strogo usmerjenem delu – v tem mestu, ki samo usmerja vsakogar, kdor se mudi v njem. In prav tako jih ni mogoče, ko se bodo končno znašli v težnostnem polju Hamburga, spraviti za ostro ograjo, kajti vsakogar, ki pride sem z naročili, načrti, s pripravljenostjo, da bi nekaj napravil, bodo nehoti premerili, izigrali, primerjali – torej tudi njega, Valentina Pundta, močnega, trdega moža z nazaj počesanimi lasmi, ki ga tekoče stopnice zdaj nosijo nazgor v dvorano glavnega kolodvora.

Takoj je treba priznati: mož, ki se v skopi svetlobi obotavlja, ne da bi vedel, kam bi se obrnil, a se takoj zatem napoti proti napačnemu izhodu, z usnjenim kovčkom v eni roki, v drugi pa z listasto, težko aktovko, je Valentin Pundt, ki ga je še mladega, srečal Beckmann in ga v trenutku narisal – SEVERNONEMŠKI UCITELJ – Valentin Pundt, eden izmed treh strokovnjakov, ki po nalogu delovne skupine konference ministrstva za kulturo pripravljajo čitanko za vso Nemčijo; tokrat v Hamburgu,

Svetujemo:

»Počasi, počasi; tako na mah se že ne bodo prikazali. Saj se vendar ne morejo kar na vsem lepem pojaviti na čadastem novembrskem peronu ali se preseščeni znajti v mračnem hotelu, ujetem v zidarski oder, kot da jih je prineslo v paketih. Tudi tesnobe pred prihodom ne moremo pustiti v nemaru, ne moremo jih preprosto potisniti v sejno dvorano, preobloženo z orožjem, in jih potem prikazati pri togem, presojajočem delu – v mestu, ki samo presoja vsakogar, ki se v njem mudi. Prav tako jih ne bo mogoče, ko se bodo nazadnje znašli v težnostnem polju Hamburga, predstaviti za visoko pregrajo, kot bi bili tukaj sami s svojo odmerjeno nalogo, zakaj vsakogar, ki ga sem занesejo naročila, načrti, delovna vna, bodo nehoti vzeli na muho, ga pretipali in izigrali – kajpak tudi njega, Valentina Pundta, tega krepkega in trdnega, na temenu plešastega moža, ki se na tekočih stopnicah vzdiguje v dvorano glavnega kolodvora.

Kar takoj povejmo: ta mož, ki že omahuje v medli svetlobi dvorane in se bo zdaj zdaj nameril proti napačnemu izhodu, z usnjenim kovčkom v eni roki, s težko, popackano aktovko v drugi, Valentin Pundt, ki je v mladih letih srečal Beckmanna pa ga je ta še tisti mah upodobil – UCITELJ S SEVERA – je eden treh izvedencev, ki po nalogu delovne skupine konference ministrstva za kulturo pripravljajo vzorčno nemško čitanko; to pot v Hamburgu, v deževnem novembru, ki omadežuje vse.«

Kulturministerkonferenz an einem repräsentativen Lesebuch für Deutschland arbeiten; diesmal in Hamburg, in einem nassen November, der alles verschmiert.»

nekega mokrega novembra, ki vse pomaže.»

Končajmo. Razčlenjena stran daje malo upanja, da bi bile naslednje prevedene strani kaj dosti boljše. Čeprav jih nismo utegnili primerjati z izvirnikom in potemtakem ne vemo, ali je prevod še zmeraj kar prepogosto okrnjen pa neustrezen ali celo napačen, pa vendarle zadostuje že bežno branje, da odkrijemo njegove tipične značilnosti, kot so ohlapna stavčna zgradba, nekam pijani stavki in zgrešeni poudarki. Lenz nam je ponudil sijajno možnost, da bi v prevodu dobili »Vzor«, ki bi bil lahko res vzor. Žal je nismo znali izkoristiti. Umetnina je šla mimo nas.

Stefan Vevar
Ljubljana

Poskusi branja

ZA TAKO REČ NI TAKA REČ

Poskus branja Konstelacij Saše Vegri

Naslov tega zapisa je strogo afirmativen: v 637. verz u Konstelacij odkriva jezikovno in pesniško uresničitev enega od metatekstovnih navodil iz točke A Poročila bralcem, namreč: + 1 in - 1 je 0. Pri tem upošteva zaimensko transformacijo, ki jo avtorica izvrši na prehodu iz konkretnega poimenovanja za kri nista železo in beton v univerzalno posplošitev.

Zapis izhaja iz dejstva, da je v bralnih enotah, ki so pomensko in oblikovno koherentne, vsebinsko sklenjena enota tudi verz (saj se pri določanju kotov oboka in temelja smiselno povezuje z istovrstnimi enotami iz drugih bralnih enot v nova sporočila), in sumi, da je za afirmativnimi števili 3, 9, 10, ki jih organizacija konstantnih enot izpostavlja, skrita tudi vrsta števil z enakovrednimi, pa tudi negativnimi pomeni.

Ob teh dveh dejstvih se kaže vprašati, kako je pesniška uresničitev izhodiščne teze vkomponirana v celotno zgradbo Konstelacij in v katere plasti sporočila nas njen položaj glede na pomenljiva števila lahko pripelje; se pravi: kako je mogoče skozi rob vstopiti v dokaj zapleteno strukturo kristala zadnje pesniške zbirke Saše Vegri.

Točka B Poročila bralcem izpostavlja samo konstantne oblikovne pesemske enote, se pravi konstelacije in kote, ki iz njih neposredno izhajajo, zanemarljivo pa skice, ki so po številu verzov variabilne (od 10 do 14), in njihov odnos do konstantno oblikovanih bralnih enot. Grafično bi bilo kompozicijo konstelacije mogoče predstaviti takole (glej risbo na 25. strani).

In se kot vezna enota med skico in konstelacijo osamosvaja, ker ga je mogoče zamenjati z ničim veznikom (tako je v 6. in 9. konstelaciji). Ob njem se tudi izkaže namen paginacije, ki je za običajne tiskovne enote nenavadna: prazne strani sploh niso numerirane, tako da se in pojavlja na straneh: **3, 8, 13, 18, 23, 33 in 38**. Štiri podčrtane lokacije so pomembne, ker zbirka obsega 1079 verzov, kar je zmnožek števil 13 in 83.

Izkazalo se je, da sta pomembni praštevili 13 in 83, in za prvo lahko trdimo, da je njegov pomen vse prej kot skladen in afirmativen. Pregledati bi veljalo, kako je glede nanju uvrščen verz, ki smo si ga izbrali za izhodišče. Število 637 ni deljivo s 83, deljivo pa je s 13: količnik 49 je pomemben glede na zbirko samo, zakaj – kot vemo iz osnovnega računstva – je kvadrat praštevila 7, v besedilu pa v verz u 444 beremo na π^2 površini. Če si (kljub nevarnosti, da smo v kompozicijsko členjenje vnesli elemente verzološkega knjigovodstva) razložimo tri štirice kot tri baladne štiristopne akatalektične jambe (v tem merilu je namreč napisan verz, ki nas vseskoz zanima), in odštejemo to trojko od zaporedne šte-